

Dosarul nr. 2rac-250/19

Prima instanță: Judecătoria Cahul sediul central (jud. I. Gorlenco)

instanța de apel: Curtea de Apel Cahul (jud. R. Petrov, N. Bondarenco, S. Pilipenco)

DECIZIE

3 iulie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de Primăria com. Gotești r-nul Cantemir
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Primăriei com. Gotești
r-nul Cantemir împotriva Gospodăriei Țărănești „Pavel Danu” cu privire la încasarea
datoriei la plata de arendă, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată
împotriva deciziei din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, prin care a fost
respins apelul declarat de Primăria com. Gotești r-nul Cantemir și menținută
hotărârea din 4 iunie 2018 a Judecătoria Cahul sediul central, prin care acțiunea a
fost admisă parțial

constată:

La 16 noiembrie 2016, Primăria com. Gotești r-nul Cantemir a depus cerere
de chemare în judecată împotriva GȚ „Pavel Danu” cu privire la încasarea datoriei
la plata de arendă și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că la data de 2 decembrie 2008, între Primăria
com. Gotești și GȚ „Pavel Danu” a fost încheiat contractul nr. 48 de dare în arendă
a terenului din extravilanul sat. Gotești r-nul Cantemir prin care a fost transmis
pârâtului în folosință terenul cu suprafața de 100 ha.

A menționat că s-a convenit cu pârâtul că acesta va folosi terenul pe un termen
de până la 2 decembrie 2024 sau până când una din părți nu va veni cu un motiv de
reziliere a contractului, plata de arendă fiind stabilită în mărime de 91 779 de lei
anual, până la data de 31 decembrie a fiecărui an.

A relatat că pe parcursul anilor 2012-2016 pârâtul nu a achitat arenda în
termenul stabilit în contract, deși au fost înaintate nenumărate adresări de a achita
datoria la plata de arendă. Din acest motiv, a decis rezilierea contractului de arendă,
ca urmare, contractul fiind reziliat la data de 23 decembrie 2015.

A precizat că datoria la plata de arendă constituie suma de 97 059 de lei, formată din suma de 91 779 de lei pentru perioada 1 decembrie 2014 – 2 decembrie 2015 și suma de 5280 de lei pentru perioada 3 decembrie 2015 – 23 decembrie 2015 și dobânda de întârziere în mărime de 18 600 de lei. La solicitarea extrajudiciară, pârâtul a refuzat benevol achitarea datoriei.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 619, 911, 916 Cod civil, art. 5,7, 39, alin. (11/1) și 166 CPC.

Pe parcursul examinării cauzei, Primăria com. Gotești r-nul Cantemir a depus cerere de concretizare a pretențiilor prin care a solicitat încasarea de la pârât a datoriei la plata de arendă în mărime de 97059 de lei, dobânzii de întârziere în sumă de 38 351 de lei și cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 11 aprilie 2018 a Judecătoriei Cahul sediul central, a fost atras, din oficiu, în calitate de intervenient accesoriu Consiliul com. Gotești r-nul Cantemir.

Prin hotărârea din 4 iunie 2018 a Judecătoriei Cahul, sediul central, a fost admisă parțial acțiunea, încasându-se de la GȚ „Pavel Danu” în beneficiul Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir datoria la plata de arendă pentru perioada 2 decembrie 2014 – 23 decembrie 2015 în mărime de 43735,40 de lei, dobânda de întârziere pentru perioada 27 octombrie 2016 – 2 ianuarie 2018 în mărime de 15278,15 lei și cheltuielile de judecată în mărime de 4200 de lei, în total suma de 63213,55 de lei.

Prin decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, a fost respins apelul declarat de Primăria com. Gotești r-nul Cantemir și menținută hotărârea din 4 iunie 2018 a Judecătoriei Cahul sediul central.

La 15 aprilie 2019, Primăria com. Gotești r-nul Cantemir a declarat recurs împotriva deciziei din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea respingerii acțiunii și emiterea în partea casată a unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia aplicată, anume art. 617 alin. (2) lit. a) Cod civil și a interpretat eronat prevederile acestei norme de drept la încasarea dobânzii de întârziere și a dat o apreciere greșită probelor examinate în ședințele de judecată.

A considerat că neîntemeiat a fost încasată dobânda de întârziere doar pentru perioada 27 octombrie 2016 – 2 ianuarie 2018 în sumă de 15278,15 lei, menționându-se că pârâtul a fost somat pe data de 27 octombrie 2016, și că dobânda de întârziere urmează a fi calculată din această dată.

Această concluzie a instanțelor de judecată nu corespunde prevederilor art. 617 alin. (2) lit. a) Cod civil, potrivit cărora nu este necesară somația în cazul în care este stabilită o dată calendaristică pentru executarea obligației. În cazul dat conform prevederilor contractului de arendă nr. 48 din 2 decembrie 2008 a fost stabilită data calendaristică concretă – până la 31 decembrie a fiecărui an, prin urmare din această dată debitorul GȚ „Pavel Danu” este în întârziere, astfel nu era necesară adresarea unei somații.

A considerat că instanțele urmau să încaseze dobânda de întârziere pentru toată perioada solicitată 1 octombrie 2015 – 2 ianuarie 2018.

La fel, a indicat că nu este clar în ce mod instanțele de judecată ierarhic inferioare au ajuns la concluzia încasării sumei de 15 278,15 lei.

De asemenea, a menționat că este greșită soluția instanțelor de judecată în ceea ce ține că data executării obligației prevăzută în contract nu este o dată calendaristică, în sensul că aceasta trebuie să aibă mențiunea prin care să se indice timpul calendaristic – anul, ziua, luna. În acest sens a evidențiat că din contractul de arendă încheiat rezultă clar că plata de arendă pentru anul 2014 trebuie achitată până la data de 31 decembrie 2014, iar plata de arendă pentru anul 2015 – până la data de 31 decembrie 2015, prin urmare se consideră că este o dată calendaristică care indică timpul calendaristic – anul, ziua, luna.

Totodată instanța de apel în decizia emisă a menționat că instanța de fond greșit a ajuns la concluzia și eronat a interpretat legea respingând pretenția privind încasarea dobânzii de întârziere pentru perioada 1 octombrie 2015 – 27 octombrie 2016 din motiv că Codul civil nu prevede expres dreptul la dobândă potrivit art. 619, precum în cazul altor contracte, respectiv concluzia nu afectează hotărârea judecătorească.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 25 februarie 2019, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (f. d. 25 vol. II), însă careva date care ar confirma recepționarea acestuia de către recurentă la materialele dosarului lipsesc.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 15 aprilie 2019 în termenul legal.

Studiind materialele dosarului în raport cu temeiurile invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și a emite în partea casată o nouă hotărâre, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

După cum rezultă din materialele cauzei la 2 decembrie 2008, între Primăria com. Gotești r-nul Cantemir în calitate de arendator și GȚ „Pavel Danu” în calitate de arendaș a fost încheiat contractul nr. 48 de dare în arendă a terenului din extravilanul sat. Gotești, r-nul Cantemir prin care a fost transmis pârâtului în folosință terenul arabil nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 100 ha, pentru o plată de arendă anuală de 91 779 de lei (f. d. 5-6 vol. I).

Tot actele cauzei atestă că în temeiul actului de predare-primire a terenurilor agricole arendate (anexă la contractul nr. 48 din 2 decembrie 2008) a fost transmis GȚ „Pavel Danu” terenul agricol menționat (f. d. 7 vol. I).

La fel, se mai constată că la 23 decembrie 2015, părțile au convenit de comun acord rezilierea contractului nr. 48 din 2 decembrie 2008 și transmiterea terenului arendat Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir, încheind acordul cu privire la rezilierea contractului de arendă (f. d. 8 vol. I).

La 27 octombrie 2016, primarul sat. Gotești r-nul Cantemir a expediat în adresa GȚ „Pavel Danu” o somație cu privire la achitarea datoriei la plata de arendă în mărime de 97 059 de lei pentru perioada 2 decembrie 2014 – 23 decembrie 2015 și dobânda de întârziere pentru perioada 1 octombrie 2015 – 27 octombrie 2016 în sumă de 50 972 de lei, în termen de 10 zile, care a rămas fără un careva răspuns.

Fiind investită cu judecarea pricinii la acțiunea Primăriei com. Gotești împotriva GȚ „Pavel Danu” cu privire la încasarea datoriei și dobânzii de întârziere, prima instanță a admis parțial acțiunea, încasând de la GȚ „Pavel Danu” în beneficiul Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir datoria de plată de arendă pentru perioada 2 decembrie 2014 – 23 decembrie 2015 în mărime de 43 735, 40 de lei dobânda de întârziere pentru perioada 27 octombrie 2016 – 2 ianuarie 2018 în mărime de 15278, 15 de lei și cheltuielile de judecată în sumă de 4200 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

Judecând pricina în ordine de apel, instanța de apel a respins apelul declarat de Primăria com. Gotești r-nul Cantemir, reprezentată de avocatul Gheorghe Josu și a menținut hotărârea primei instanțe.

Se va menționa că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe au fost contestate cu recurs doar de către Primăria com. Gotești și doar în partea cerinței cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Verificând legalitatea actelor judecătorești în partea contestată, în raport cu motivele recursului și cadrul legal aplicabil speței, instanța de recurs constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare la adoptarea hotărârilor au interpretat și aplicat eronat normele de drept material și au dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, fapt ce a dus la soluționarea incorectă a solicitării cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Astfel, potrivit prevederilor art. 619 Cod civil, ce reglementează dobânda de întârziere (în contextul de până la data de 1 martie 2019), obligațiilor pecuniare li se aplică dobânzi pe perioada întârzierii.

Sub un alt aspect, aplicarea dobânzii pe perioada întârzierii se justifică prin caracterul cert al creanței și, totodată, prin îndeplinirea condițiilor creanței de a fi lichidă și exigibilă.

În același timp, art. 617 alin. (2) lit. a) Cod civil, (în vigoare până la data de 1 martie 2019), nu este necesară somație în cazul în care este stabilită o dată calendaristică pentru executarea obligației.

Raportând prevederile legale la materialele cauzei, instanța de recurs relevă că potrivit pct. 5 din contractul nr. 48 de arendă a terenurilor din 2 decembrie 2008, încheiat între Primăria com. Gotești și GȚ „Pavel Danu” pentru exploatarea terenurilor arendate, arendașul achită o plată anuală stabilită în unități bănești, în sumă de 91 779 de lei, nu mai târziu de 31 decembrie a fiecărui an.

Colegiul consideră ca eronată concluzia instanței de apel cu referire la faptul că data executării obligației prevăzute la pct. 5 din contractul de arendă nu constituie

o dată calendaristică stabilită pentru executarea obligației, în sensul prevederilor art. 617 alin. (2) lit. a) Cod civil (în vigoare până la data de 1 martie 2019).

Or, data de 31 decembrie a fiecărui an, prevăzută în pct. 5 din contractul pentru achitarea plății anuale pentru arendă în mărime de 91 779 de lei, este una periodică, care stabilește un termen limită de achitare și se aplică pentru fiecare an scadent, astfel că data de 31 decembrie a fiecărui an fiind și momentul scadent de achitare a plății de arendă.

Astfel fiind, contractul de arendă, în mod indubitabil, conține o mențiune concretă cu privire la o dată calendaristică a executării obligației, stabilită, de altfel, de părți de comun acord.

Deci, debitorul urma să-și execute obligația de plată a arendei pentru exploatarea terenului, la termenul prevăzut de părți în contract, adică până la data de 31 decembrie a fiecărui an, în caz contrar, acesta se consideră în întârziere.

Ca consecință, nerespectarea de către arendaș a termenului de executare a obligației de plată menționat în contractul de arendă nr. 48 din 2 decembrie 2008, acordă arendatorului dreptul de a solicita încasarea prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen a obligației de plată, adică a plăților de întârziere și fără ca debitorul să fie pus în întârziere.

Distinct de aceste constatări, instanța de recurs conchide asupra netemeinicii soluțiilor date atât de instanța de apel, cât și prima instanță cu privire la respingerea pretenției privind încasarea dobânzii de întârziere din contul GȚ „Pavel Danu” în beneficiul Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir în temeiul contractului de arendă nr. 48 din 2 decembrie 2008 pentru perioada 1 octombrie 2015 – 27 octombrie 2016.

Or, și reținerea primei instanțe precum că norma pertinentă – art. 619 Cod civil, nu prevede expres dreptul creditorului la dobânda de întârziere, precum și în cazul altor contracte, este una abuzivă, fiind indubitabil că art. 619 Cod civil, (în contextul de până la data de 1 martie 2019), este aplicabil tuturor obligațiilor pecuniare.

Mai mult că, la caz, se constată și caracterul cert al creanței, suma de 91 779 de lei cu titlu de arendă ce urma a fi achitată anual de GȚ „Pavel Danu” până la data de 31 decembrie, este una lichidă și exigibilă.

În același timp, instanța de recurs atestă ca eronată și soluția instanțelor de judecată prin care a fost încasată dobânda de întârziere de 5% pentru perioada 27 octombrie 2016 – 2 ianuarie 2018 în sumă de 15 278, 15 lei.

Or, la caz, relevanță au prevederile alin. (2) art. 619 Cod civil (în vigoare până la data de 1 martie 2019), potrivit cărora în cazul actelor juridice la care nu participă consumatorul, dobânda este de 9% peste rata dobânzii prevăzută la art. 585 dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Distinct de aceste constatări, cerința Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir cu privire la încasarea de la GȚ „Pavel Danu” a dobânzii de întârziere de 9% pentru perioada 1 octombrie 2015 – 2 ianuarie 2018 în mărime de 38 351 de lei este una întemeiată și urmează a fi admisă.

În contextul dat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa parțial decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul și hotărârea din 4 iunie 2018 a

Judecătoria Cahul sediul central, cu pronunțarea în partea casată a unei noi hotărâri de admitere integrală a cerinței cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Având în vedere că în rest decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe nu au fost contestate cu recurs, Colegiul, prin prisma art. 442 CPC, consideră inoportun de a se expune cu privire la temeinicia hotărârilor judecătorești în partea necontestată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Primăria com. Gotești r-nul Cantemir.

Se casează parțial decizia din 6 februarie 2019 a Curții de Apel Cahul și hotărârea din 4 iunie 2018 a Judecătoria Cahul sediul central în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir împotriva Gospodăriei Țărănești „Pavel Danu” cu privire la încasarea datoriei la plata de arendă, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, și anume în partea pretenției cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și se emite în această parte o nouă hotărâre prin care:

Se admite acțiunea Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir împotriva Gospodăriei Țărănești „Pavel Danu” cu privire la încasarea dobânzii de întârziere.

Se încasează de la Gospodăria Țărănească „Pavel Danu” în beneficiul Primăriei com. Gotești r-nul Cantemir dobânda de întârziere în mărime de 38 351 (treizeci și opt mii trei sute cincizeci și unu) de lei.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătoria

Oleg Sternioală

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Victor Burduh

Ala Cobăneanu